

STOCKHOLMS
MUSIKPEDAGOGISKA
INSTITUT

*Granskning och bedömning
av kvalitetsarbetet
vid Stockholms
musikpedagogiska institut*

Högskoleverkets arbetsrapporter 2000:3 AR

 HÖGSKOLEVERKET
National Agency for Higher Education

*Granskning och
bedömning av kvalitetsarbetet
vid Stockholms
musikpedagogiska institut*

Granskning och bedömning av lärosätenas kvalitetsarbete är nu inne i en andra cykel av bedömningar, där lärosätena har fått välja antingen en förenklad form av bedömning eller en bedömning i enlighet med tidigare bedömningar. Syftet med bedömningarna är främst att främja utvecklingen av det egna lärosätets kvalitetsarbete, vilket bl.a. innebär att i princip lika lång tid ska ha förflutit mellan bedömning ett och två för samtliga lärosäten. Bedömningarna blir därmed utspridda i tid, varför resultatet av en enskild bedömning presenteras underhand i Högskoleverkets serie Arbetsrapporter. En avslutande rapport, som ger en mer samlad bild för samtliga lärosäten, planeras därefter.

I denna andra cykel ingår även några lärosäten som ej ingick i den första, varbland Stockholms Musikpedagogiska Institut.

Högskoleverket • Birger Jarlsgatan 43 • Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Stockholms musikpedagogiska institut

Producerad av Högskoleverket i april 2000

Högskoleverkets arbetsrapporter 2000:3 AR

ISSN 1404-5745

ISRN HSV-AR--00/3-SE

Innehåll: Avdelningen för utvärdering och kvalitetsarbete

Grafisk form: Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck: Högskoleverkets vaktmästeri, Stockholm, maj 2000

Innehåll

Sammanfattning	5
Summary	7
Förord	9
Bedömargruppens arbete	10
Bedömargruppens sammansättning	10
Bedömningsprocessen	10
Utgångspunkter för bedömningen	11
Stockholms musikpedagogiska institut och dess kvalitetsarbete	12
Kort beskrivning av Stockholm musikpedagogiska institut	12
Kvalitetsarbetet vid SMI	14
Mål och visioner	14
Organisation och ledning	15
Utbildningen	16
Kompetensutveckling, FoU, jämställdhet	17
Kontakt med omvärlden, internationalisering	19
Antagning, utbildningens utveckling – utvärdering, uppföljning	19

Sammanfattning

Det finns flera positiva sidor i SMI:s kvalitetsarbete. SMI bemödar sig om att ta vara på och utveckla pedagogiken i den småskaliga miljön. Detta är möjligt på grund av att lärare och studenter är mycket engagerade i verksamheten. De nära kontakterna mellan lärarna samt mellan lärare och studenter borgar för att samtalet om utbildningen, dess uppläggning och resultat inte stannar av. Bedömargruppen uppfattar därför att allas delaktighet i verksamhetsutvecklingen är stor. Utvecklingsarbetet integreras i den ordinarie verksamheten, om än kanske inte på ett helt systematiskt sätt. Svårigheten är här att varken studenter eller lärare befinner sig i skolan på heltid. Det är sällan som alla lärare är närvarande samtidigt, och detsamma gäller studenterna.

Verksamheten kan i den lilla organisationen relativt lätt följas upp och utvärderas. Det sker beträffande undervisningen naturligt i samtal mellan lärare och student. Skriftliga kursvärderingar förekommer också men dessa följs inte alltid upp tillräckligt tydligt. Den årligen återkommande enkäten till studenterna, liksom enkäterna i samband med självvärderingen inför bedömningen av kvalitetsarbetet, är ett gott sätt att se till helheten.

Svårigheterna med en liten organisation av SMI:s typ är att man lätt förbiser den systematik i utvecklingsarbetet som behövs för att det skall leda till högre kvalitet. Vi vill här peka på några aspekter som erfarenhetsmässigt bidrar till förbättring och som skulle kunna utvecklas vid SMI.

En utveckling av en vision och mål samt handlingsplaner för att uppnå dessa behövs för att möta den kommande situationen beträffande musiklärarens uppgift i skola och samhälle. En sådan åtgärd innefattar också utarbetandet av en kvalitetsutvecklingsplan med tydliga prioriteringar för vad som skall åstadkommas. En ytterligare åtgärd är att se över organisationen i syfte att göra den genomskinlig.

När det gäller utbildningarna skall samtliga kurser ha en plan som innehåller en tydlig beskrivning av mål, innehåll, litteratur (motsv.) och plats i utbildningsprogrammet. Vidare skall alla program ha en utbildningsplan som ger en klar bild över vilka kurser som ingår och hur dessa förhåller sig till varandra. Genom tydligt definierade och avgränsade kurser anpassas utbildningen till ett flexibelt och oförutsebart arbetsliv, samtidigt som möjligheter till återkommande utbildning och fortbildning för redan yrkesverksamma underlättas. Terminologin i planerna bör anslutas till den gängse inom universitet och högskolor för att underlätta samverkan.

Bland de perspektiv som bedömargruppen vill betona är en närmare knytning av utbildningen till forskning och konstnärligt utvecklingsarbete. Vissa medel för konstnärligt utvecklingsarbete finns, och en del projekt

genomförs, men vi rekommenderar att SMI ser över befattningsstrukturen för att tiden för detta skall kunna utökas.

Samverkan med omvärlden är en ytterligare faktor som är betydelsefull för en kontinuerlig förbättring av verksamheten. SMI har goda förbindelser med musikskolorna, men bredare kontaktytor behövs, inte minst internationella sådana, för att få incitament till förändring.

Bedömargruppen vill slutligen framhålla att SMI bör tillvarata sina styrkefaktorer i det fortsatta kvalitetsarbetet. Man bör öppna för en mer omfattande samverkan med omvärlden, både inom och utom Sverige. Det är inte möjligt för SMI att ensamt konkurrera med större lärosäten, men i en utveckling i samarbete med ett givande och tagande kan man ytterligare förstärka de goda sidorna i verksamheten.

Det måste dock också konstateras att om verksamheten skall kunna förbättras ytterligare och fortsätta vara en faktor i svenskt kulturliv, måste den av statsmakterna ges resurser som svarar mot dem som övriga musikhögskolor förfogar över. Parallellt måste SMI lägga ner betydligt mer kraft på att skaffa externa medel.

Summary

The quality audit of Swedish universities and colleges covers all higher education institutions. In this second cycle of audits, small private institutions which have been given the right to award undergraduate degrees are also included. The present report contains an evaluation of the quality enhancement efforts of the Stockholm Institute of Music Education, a private foundation, offering a University Diploma course in Music Education. It provides eleven different programmes ranging from Afro Ensemble to piano, song and woodwind and two continuation programmes.

The audit team finds that the Institute makes clear efforts to develop pedagogy in a small-scale environment. This is made possibly because of the deep involvement of teachers and students and close contacts between these groups. Quality enhancement is integrated into day-to-day activities, although not always systematically. One problem is that both students and teachers study and work part-time. It is rare that all teachers are present simultaneously, and the same thing is true of the students.

Teaching is followed up and evaluated in discussions between students and teachers. Written student evaluations also exist, but the results are not always used. There is, however, an annual questionnaire to all students, and the self-evaluation preceding the audit included a similar investigation of student opinion.

There are clear advantages in the small organisation, but it is sometimes difficult to establish systematic measures to improve quality. The team noted especially the following points which need to be developed.

Visions, aims and action plans are required to meet needs of future music teachers in schools and in society. These measures include the development of a quality plan with clear priorities for measures to be taken. Also, the organisation of the Institute needs to be reviewed.

The courses need clear syllabuses with descriptions of goals, contents and literature. There is also a need for a comprehensive plan for the programmes stating what courses are included and how they related to each other. Clearly defined courses will help to adapt the provisions to a flexible and unpredictable working life, while offering opportunities for recurrent education and further training for active teachers.

The audit team emphasises the need for closer links with research and development. There are certain limited funds for development work, and certain projects are being carried out, but the team recommends that the Institute reviews the structure of its posts in order to provide greater opportunities for development projects.

The team would like to emphasise that the Institute needs to improve continuously its already good relations with the world of music education, both nationally and internationally. It is not possible for the Institute to compete with larger institutions, but through co-operative efforts the many positive aspects could be further strengthened. To this end, however, it is also necessary that the Institute should be allocated funding commensurate with that of other colleges of music at the same time as it will need to raise external funding.

Förord

Denna rapport avser en granskning som ingår i den andra omgången av bedömningar av kvalitetsarbetet vid universitet och högskolor. Denna omgång omfattar dels en uppföljning av de lärosäten som tidigare bedömts, dels en första granskning av lärosäten som inte deltagit i den första omgången (1995–1998). Dessa utgörs av Södertörns och Malmö högskolor samt ett antal enskilda utbildningsanordnare, varav Stockholms musikpedagogiska institut är en.

Bedömargruppens arbete

Bedömargruppens sammansättning

I bedömargruppen för SMI har följande personer ingått:

- Professor Christer Wiklund, chef för Musikhögskolan i Piteå, gruppens ordförande
- Prefekt Britt-Marie Kühllhorn, Institutionen för bildpedagogik, Konstfack
- Fil. stud. Jens-Christian Berlin, vice ordförande för Göteborgs universitets studentkårer
- Projektansvarige Staffan Wahlén, Högskoleverkets kontaktperson och gruppens sekreterare.

Bedömningsprocessen

Vårt arbete inleddes med att bedömargruppens ordförande och sekreterare, tillika Högskoleverkets kontaktperson, träffade rektor och styrelseordföranden för Stockholms musikpedagogiska institut (SMI) vid ett upptaktsmöte den 18 maj 1999. Vid mötet diskuterades bl.a. tidplan samt självvärderingens och bedömningens omfattning och inriktning. Man enades om att bedömningen bl.a. skulle ta upp frågor om den småskaliga miljöns för- och nackdelar, det faktum att lärarna inte har heltidstjänst och att studenterna ofta bor och verkar på annan ort.

Inför och under platsbesöket fick gruppen förutom självvärderingen ta del av bl.a. följande material:

- Årsredovisning 1998
- Olika utbildningsbroschyrer
- Utbildningsplaner
- Vissa kursplaner
- Utvärdering av utbildningsprogrammet Musik i Grundskolan 1998/99
- Stiftelseurkund

Före platsbesöket samlades bedömargruppen den 15 november för att diskutera självvärderingen. Platsbesöket ägde rum den 22–23 november. Bedömargruppen fick då tillfälle att träffa ledningen, delar av styrelsen, företrädare för tillsvidareanställda lärare och timlärare, studenterna, administrationen och företrädare för avnämarna (se programmet, bilaga 1). Gruppen mötte överlag en stor öppenhet och beredvillighet att diskutera utvecklingen av SMI.

Ett utkast till rapport diskuterades den 10 december. Rapporten överlämnades till SMI den 26 januari 2000.

Utgångspunkter för bedömningen

Utgångspunkter för bedömningen har varit de bedömningsaspekter som Högskoleverket anger i rapporten *Fortsatt granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid universitet och högskolor* (Högskoleverkets rapportserie 1998:22R). I arbetet har tagits hänsyn till de särskilda förutsättningar som en konstnärlig/pedagogisk högskola har beträffande tradition och utbildningskultur. Vidare har gruppen beaktat de speciella ramar som gäller för en enskild utbildningsanordnare med examensrätt.

Rapporten följer, efter en kortfattad beskrivning av SMI och dess kvalitetsarbete, i huvudsak självvärderingens rubriker:

1. Mål och visioner
2. Organisation och ledning
3. Utbildningen
4. Kompetensutveckling, forskning och utveckling samt jämställdhet
5. Kontakt med omvärlden, internationalisering
6. Antagning, utbildningens utveckling – utvärdering och uppföljning

Stockholms musikpedagogiska institut och dess kvalitetsarbete

Kort beskrivning av Stockholm musikpedagogiska institut¹⁾

SMI, som är en enskild utbildningsanordnare i stiftelseform, påbörjade sin verksamhet 1960. Huvudsyftet var då att utbilda redan verksamma musikpedagoger inom kommunala musikskolan som saknade formell behörighet. 1994 fick SMI, efter examensrättsprövning av Kanslersämbetet och beslut av regeringen, rätt att utfärda högskoleexamen i musikpedagogik, 80 och 120 poäng. Denna prövning följdes upp 1997, och SMI fick då stöd för fortsatt verksamhet.

SMI leds av en styrelse som består av representanter för staten, företrädare för kommunala musik- och kulturskolan och företrädare för ”pedagogiska och musikaliska strömningar i samhället” samt för lärare och studenter.

Vid SMI ges elva grundutbildningar om 120 poäng (afroensemble, bleckblås, elbas, elgitarr, gitarr, musik i grundskolan, piano, slagverk, stråk, sång samt träblås) samt två linjer på påbyggnadsnivå om 80 poäng (ensemblepedagoglinjen och röst- och talpedagoglinjen med estetisk inriktning). Vidare ges vissa år kortare poängkurser på påbyggnadsnivå och ett antal kortare, icke poänggivande kurser samt viss uppdragsutbildning.

Studenterna (106 helårsstudenter 1998) har en medelålder av 32 år. Som särskilt behörighetskrav gäller en nedre åldersgräns samt undervisningserfarenhet. Cirka hälften av studenterna är bosatta utanför Stockholmsområdet.

Ingen av de cirka femtio lärarna är heltidsanställd. Det finns en mindre grupp tillsvidareanställda lärare och ett stort antal timlärare. Det totala antalet årsverken uppgår till cirka 10. Ungefär hälften av lärarna undervisar också inom andra högskolor, och de allra flesta av de övriga på andra skolformer.

Utbildningen grundar sig på att studenterna är verksamma lärare på sin hemort. De deltar normalt i undervisningen i Stockholm två (i vissa fall tre) dagar per vecka och undervisar resten av veckan på hemorten. I självvärderingen anger SMI följande begrepp som karakteristiska för utbildningen: ”gruppundervisning, ensembleledning, gehörsmusicerande, sång i instrumentalundervisningen och praktikanknytning.”

Organisationen karakteriseras av ett tämligen stort antal olika organ. Rektor ansvarar för verksamheten under styrelsen. En nyinrättad utbildningsnämnd har ansvar för bl.a. kursplaner, och en nämnd för konstnärligt utvecklingsarbete (KU-nämnden) svarar för bl.a. fördelning av medel för konstnärligt utvecklingsarbete.

¹⁾ Denna beskrivning är i huvudsak hämtad från SMI:s självvärdering

SMI erhåller ett statsbidrag som inte ökat under de senaste åren. För närvarande motsvarar det per student enligt SMI:s egna beräkningar cirka 60 procent av det som övriga musiklejarutbildningar får i studentpeng och prestationspeng.

Kvalitetsarbetet vid SMI

Något kvalitetsutvecklingsprogram finns ännu inte vid SMI. Många åtgärder vidtas dock kontinuerligt för att förbättra kvaliteten. Man har bl.a. tagit initiativ till en referensgrupp för kvalitetsarbetet, vilken består av professorerna Bengt Olsson och Even Ruud. Ett led i kvalitetsarbetet är också framtagandet av självvärderingsrapporten inför bedömningen, som bl.a. inkluderade enkäter till lärare, tidigare studenter (utexaminerade 1991, 1994 och 1997) och den administrativa personalen. Vidare ombads styrelsen att inkomma med synpunkter på sin roll i SMI:s utveckling och kvalitetsarbete.

Mål och visioner

SMI är en stiftelse, vars verksamhet endast i begränsad utsträckning regleras av högskolelag och högskoleförordning. De huvudsakliga bestämmelserna är följande (SFS:1993:792):

”Utbildningen skall vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund och bedrivas så att den i övrigt uppfyller de krav som uppställs på grundläggande högskoleutbildning i 1 kap. högskolelagen.”

”En enskild utbildningsanordnare är skyldig att medverka i uppföljningar och utvärderingar av utbildningen.”

SMI:s mål återfinns i stiftelseurkunden.

”SMI:s huvudsakliga ändamål är att bedriva pedagogisk utbildning på högskolenivå inom musik och med musik närliggande konstarter för pedagogiskt verksamma, särskilt för dem utan behörighet.

Den pedagogiska verksamheten vid SMI skall präglas av att de studerande lär sig undervisa i grupp på olika nivåer och att använda sången som ett hjälpmedel, både i den teoretiska och instrumentala utbildningen. Eleverna skall under hela utbildningen kombinera studierna med egen tjänstgöring. På så sätt kan de kontinuerligt pröva sina kunskaper och därigenom vinna egna erfarenheter.”

När SMI startade (1960) fanns ett stort antal obehöriga musiklejare såväl i det allmänna skolväsendet som i de kommunala skolorna och därmed också en närmast gigantisk efterfrågan på utbildning och fortbildning för denna lärarkategori. Samtidigt fanns behov av att formulera alternativ till den då relativt traditionella och otidsenliga musiklejarutbildningen. SMI svarade mot båda dessa behov, dels genom att vända sig till den stora grupp lärare som behövde utbildas/fortbildas, dels genom att i sitt pedagogiska tänkande och handlande utmana de etablerade strukturerna vid musikhögskolorna.

I dag finns få musiklärare utan behörighet i musikskolorna, och därigenom är det ursprungliga målet i en bemärkelse uppnått. Samtidigt finns lärare som undervisar utan formell utbildning eller med bara begränsad sådan i grundskolorna, och behovet av fortbildning och vidareutbildning är stort. Det finns alltså anledning att fundera över den framtida inriktningen och verksamheten. Ett sådant arbete har inletts, bl.a. har ett nytt program, Musik i grundskolan, införts, för att svara mot behovet av utbildning av nya musiklärare. Utredningen om den framtida lärarutbildningen (LUK) föranleder också enligt bedömarens uppfattning ytterligare eftertanke, något som också skolans ledning har anammat i sitt utvecklingsarbete. Man håller nu på allvar på att beakta att musikskolorna i kommunerna omvandlas till kulturskolor med integration mellan olika kulturformer, liksom att ett närmande mellan dessa skolor och grundskolan sker i ökande utsträckning. Ytterligare analyser av arbetsmarknadens behov och förändring behöver göras på grundval av dessa skeenden.

I ett visionsarbete kan också en av de pedagogiska grundtankarna som framgår av stiftelseurkunden diskuteras och utvecklas, nämligen den att studenterna skall lära sig undervisa i grupp på olika nivåer. Dagens och morgondagens skola kommer att präglas av en betydligt större pedagogisk variation som det gäller att beakta i en modern lärarutbildning.

Som framgår under avsnittet SMI:s kvalitetsarbete ovan, finns ingen samlad kvalitetsplan för skolan, även om flera goda insatser görs när det gäller utveckling av kvaliteten i verksamheten. Inte minst är de enkäter som genomfördes i samband med självvärderingen inför kvalitetsarbetsbedömningen ett exempel på detta. I svaren på lärarenkäten finns flera goda förslag som skulle kunna inarbetas i en sådan plan.

Rekommendationer:

- Intensifiera arbetet med att utveckla visioner, mål och handlingsplaner för SMI:s fortsatta verksamhet med hänsyn till den aktuella och framtida situationen för musiklärare i skolan.
- Utforma en kvalitetsutvecklingsplan.

Organisation och ledning

Styrelsens främsta uppgift är att fatta beslut om övergripande frågor och policies, men den ser sig också som ett "bollplank" för rektor i diskussioner om dessa. Den fattar även beslut om nya utbildningar och fastställer utbildningsplaner. Det finns två nämnder med olika befogenheter: utbildningsnämnd, som fattar beslut om bl.a. kursplaner; KU-nämnd, som beslutar om fördelning av medel för konstnärliga utvecklingsprojekt.

Rektor leder det dagliga arbetet. Till sitt stöd har han en ledningsgrupp, som förutom rektor består av två lärare. Vidare finns linjeansvariga, en lärare för varje linje, vilka har ett ansvar för lärarsamordning, schema och inte minst

antagningsproven. De linjeansvariga möts en gång per termin. För samråd mellan studenter och SMI finns en samrådsgrupp, som utgörs av ledningsgruppen och företrädare för studentkåren. Slutligen samlas samtliga studenter och lärare tre gånger per termin i vad som kallas Forum SMI för att diskutera huvudsakligen pedagogiska frågor.

Denna organisation, som är resultat av en utveckling under de senaste åren, kan tyckas onödigt komplicerad för en högskola av SMI:s storlek. Samtidigt finns särskilda problem med skolans tjänstestruktur och den tid som studenter och lärare kan tillbringa på skolan samtidigt, som gör att det kan vara nödvändigt att arrangera grupper och mötestillfällen för överläggningar, som på andra lärosäten skulle kunna ordnas mer informellt. En kuriositet i sammanhanget är att studentkåren har två ordföranden, en för de utbildningar som har undervisning i början av veckan och en för dem som har sin undervisning i slutet.

Det är bedömargruppens uppfattning att organisationen bör ses över för att bli enklare och tydligare. Vid platsbesöket var det flera studenter och lärare som hade oklara begrepp om var beslut fattas och vilka befogenheter olika grupperingar har. Mycket förefaller i dag att ligga på rektor, och en förenkling och ett tydliggörande av organisationen skulle kunna leda till att också hans uppgifter blir klarare definierade och till att hans arbetsbörda reduceras.

Bedömargruppen finner att rektor har en stark ställning och att han har ett gott stöd i verksamheten och styrelsen. Omfattningen av hans administrativa stöd är emellertid begränsad (drygt 1,5 tjänster), och det kan ifrågasättas om inte organisationen skulle vinna på om han kunde ägna ytterligare tid till utvecklingsfrågor, omvärldsrelaterat arbete och övergripande ledning, samt om den administrativa personalen skulle kunna utnyttjas mer rationellt genom att ges ett större ansvar för olika specifika frågor i en tydligare arbetsfördelning.

Rekommendationer:

- Se över organisationen i syfte att göra den enklare och tydligare.
- Se över rektors uppgifter i syfte att frigöra mer tid för övergripande frågor och omvärldsrelaterat arbete.

Utbildningen

Utbildningen regleras av utbildningsplaner, som formellt fastställs av styrelsen, och kursplaner som fastställs av utbildningsnämnden. Utbildningsplaner finns emellertid fastställda för endast två program av elva. Det finns utmärkta informationsblad för de olika utbildningarna, men förhållandet mellan de olika ingående kurserna framgår inte, vilket försvårar planeringen för både studenter och lärare. Det är nödvändigt att utbildningsplaner utarbetas för alla program. Detta skulle kräva en genomgång av programmen (eller linjerna, som de kallas i dokumenten), och kunna leda till en mer förutsättningslös översyn av strukturen. Utbildningsnämnden har fattat beslut om att utbildningsplaner skall finnas för samtliga utbildningar till sommaren år 2000.

Kursplaner finns, men är ofta inte poängsatta, vilket gör att omfattningen av kurserna är oklar. Bristen på tydlighet i omfattningen gör det också svårare att utnyttja kurserna för fortbildning eller på annat sätt som fristående kurser. Även samarbetet med andra högskolor försvaras genom denna otydlighet. Vidare är målen för kurserna ibland oklara, och samma mål återfinns för olika kurser på olika nivåer. Det är därför väsentligt att kursplanerna ses över till omfång, innehåll och mål.

Kurslitteratur (såväl text som t.ex. partitur) är, förutom poängtal, ett viktigt styrmedel för utbildningen. På SMI beslutas den i dag av den enskilde läraren. Bedömargruppen vill här påpeka att litteraturen måste fastställas i formella beslut som en del av kursplanearbetet, bl.a. därför att de som berörs skall kunna ha inflytande över den.

Rekommendationer:

- Se över utbildningsstrukturen, fastställ utbildningsplaner och se över kursplanerna.
- Fastställ formell beslutsordning för kurslitteratur.

Kompetensutveckling, FoU, jämställdhet

Utbildningen skall vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund. Det är inget tvivel om att SMI:s lärare generellt är väl kvalificerade för sin uppgift. Det finns också en hängivenhet till lärargärningen och en lojalitet med SMI som gör att mycket arbete sannolikt utförs ideellt. Samtidigt är anställningsformerna, med en ganska stor andel timlärare och ingen lärare anställd på heltid, ett problem för möjligheten till fortsatt utveckling. Av ekonomiska skäl ges ytterst begränsad tid till fortbildning och egen utveckling, och någon plan för kompetensutveckling för lärarna finns inte. SMI arrangerar gemensamma introduktionsdagar varje år för samtliga lärare samt ett antal lärarhelger under medverkan av gästföreläsare och gästmusiker. Vid dessa tillfällen diskuteras ofta pedagogiska utvecklingsfrågor och institutets verksamhet. Vidare uppmanas lärarna att delta i varandras undervisning, och inom ett av programmen har lärarna enligt självvärderingen utbildat varandra inom sina specialområden. Allt detta är ambitiöst, men ger inte enligt bedömargruppen tillräckliga möjligheter till fortbildning och utveckling av lärarna inom ramen för deras tjänster.

Kontakten med forskning och konstnärligt utvecklingsarbete är begränsad. I viss mån kan det faktum att några lärare undervisar också vid andra högskolor och universitet underlätta ett forskningsinriktat förhållningssätt. En av lärarna innehar en forskartjänst på musikvetenskapliga institutionen vid Stockholms universitet och ytterligare tre bedriver forskarstudier. Vidare har nämnden för konstnärligt utvecklingsarbete, som skapades 1995, anslagit medel för sammanlagt nio utvecklingsprojekt. Bedömargruppen har dock fått uppfattningen att mer kan göras för att ett förhållningssätt grundat på forskning eller konstnärligt utvecklingsarbete skall genomsyra alla utbildningar. Detta före-

faller vara mer och mer berättigat eftersom en förskjutning av antalet studenter från grundutbildning till påbyggnadsutbildningar har skett under de senaste åren. Vi är medvetna om att finansieringen av t.ex. fler utvecklingsprojekt är ett problem, men anser ändå att det bör utredas hur forskning och konstnärligt utvecklingsarbete mer skulle kunna komma studenterna till godo i undervisningen.

I detta sammanhang noterar bedömargruppen att det vid SMI inte finns tillgång till ett centralt bibliotek. Det finns viss tillgång till relevant litteratur, men den är spridd på olika rum på SMI och inte alltid tillgänglig, eftersom rummen används för undervisning. Det bör övervägas om inte litteraturen bör samlas i ett särskilt utrymme som är mer tillgängligt för lärare och studenter. Samverkan med andra lärosäten när det gäller biblioteksfrågor skulle kunna vara en möjlighet att få tillgång till bättre litteraturreсурser, databaser och fjärrlån.

Lärarna är anställda som högskolelärare eller som timplärare. I den nuvarande befattningsstrukturen inom universitet och högskolor finns inte kategorin högskolelärare.²⁾ Bedömargruppen anser att SMI bör överväga att införa adjunks- och lektorsbefattningar. Dessa skulle ge större möjlighet att i tjänsten inkludera bl.a. forskning, utvecklingsarbete i pedagogik och konstnärligt utvecklingsarbete. Införandet av högre befattningar skulle också göra det lättare att söka externa medel för forskning och utvecklingsarbete, vilket på sikt skulle kunna bidra till att förbättra SMI:s ekonomiska ställning.

Jämställdheten är inte något prioriterat område, men ingen av dem som bedömargruppen mötte uppfattade att det fanns problem i detta hänseende. Genusperspektiv på utbildningen förekommer inte. Någon jämställdhetsplan finns inte för SMI, ej heller uppgifter om hur skolan arbetar för att upprätthålla och utveckla jämställdheten.

Rekommendationer:

- Utarbeta en plan för fortbildning och kompetensutveckling av lärarna.
- Utred hur mer forskning och konstnärligt utvecklingsarbete skulle kunna genomföras inom SMI och i partnerskap med andra universitet och högskolor.
- Överväg att samla den tillgängliga litteraturen till ett biblioteksrum och att utveckla litteraturtillgång genom samverkan med andra universitet och högskolor.
- Se över lärarbefattningarnas konstruktion.
- Se över den interna terminologin för att göra den mer konform med högskoleterminologin generellt.
- Upprätta en jämställdhetsplan.

²⁾ Det finns också andra exempel på att man vid SMI inte alltid använder den vokabulär som idag är gängse inom universitet och högskolor. T.ex. utnyttjas konsekvent begreppet utbildningslinjer i stället för program.

Kontakt med omvärlden, internationalisering

SMI har en nära anknytning till musikskolorna genom samarbetsorganet SMOK (Sveriges musik- och kulturskoleråd). Samtliga studenter arbetar själva vid musikskolor i Stockholm och ute i landet, och blir på så sätt påverkade av den miljö de verkar i. Denna närhet är en styrka, men samtidigt måste SMI kunna fungera med en sund distans till musikskolemiljön och med ett kritiskt förhållningssätt och en omprövande inställning.

I den uppföljning av examensrätten som genomfördes 1997 varnade granskaren för att resursbrist och en alltför nära koppling till yrkeslivet kan hindra framtagandet av visioner och idéer om framtida utveckling. Redan då hade man börjat genomföra vissa förändringar i utbildningen för att motverka ett alltför starkt inflytande från yrkeslivet på bekostnad av den egna viljeinriktningen. T.ex. hade man beslutat att det vid den skolförlagda undervisningen i Stockholm obligatoriskt skulle finnas handledare från SMI för att bidra till en kritisk granskning av denna undervisning. Vidare hade man 1997 planer på en egen övningskola för att förutsättningslöst kunna pröva metoder och innehåll. Man har nu också infört ett nytt program, Musik i grundskolan (MG), som möjliggör experiment med andra former för undervisning. Några ytterligare förändringar är dock inte genomförda, och det kan finnas skäl för att i den förändringssituation som SMI nu befinner sig överväga vilka fler insatser, former av omvärldskontakter och eventuella samarbetsprojekt som kan bidra till utvecklingen av kvaliteten vid SMI.

Andra former av omvärldskontakter utgörs av uppdrag i kommunerna, lärardeltagande i projekt av olika slag, i något fall tillsammans med de egna studenterna. De internationella kontakterna är mycket sparsamt förekommande. Varken studentutbyte eller lärarutbyte med andra länder förekommer. Internationalisering är ett grundläggande mål för den högre utbildningen och forskningen, och det är enligt bedömargruppen nödvändigt att utveckla den för att utbildningen skall kunna uppfylla det. Ett hinder för att utveckla internationaliseringen är avsaknaden av kurslitteratur på engelska (eller annat främmande språk). Det finns en rikhaltig sådan inom området musikpedagogik, som i många fall är bättre än motsvarande svensk litteratur.

Rekommendationer:

- Se över omvärldskontakterna och överväg vilka som kan vara de lämpligaste samarbetspartnerna.
- Utveckla internationella kontakter och överväg att införa ett visst mått av kurslitteratur på engelska eller annat främmande språk.

Antagning, utbildningens utveckling – utvärdering, uppföljning

Liksom vid andra konstnärliga högskolor spelar antagningsproven en avgörande roll för utbildningarna. Proven genomförs i musikteori, spel/sång på

huvudinstrument, piano, rytmik och gruppleddning under flera dagar. En antagningsjury med lärare och en student från SMI granskar de sökande utifrån gemensamma kriterier som utarbetats under de senaste åren. Studenten har yttranderätt men inte rösträtt. Både lärare och studenter uppfattar proven som utslagsgivande och rättvisande och som en utgångspunkt för studentens fortsatta utveckling.

Utbildningen präglas av en aktuell syn på lärande med omfattande studentinflytande i nära kontakt mellan studenter och lärare. God kontakt finns också inbördes inom studentgruppen och lärargruppen samt mellan båda dessa och ledningen. Olika erfarenheter från lärarnas och studenternas verksamhet som musiker och lärare tycks brytas på ett fruktbart sätt. Ett signum är lyhördhet och ett pedagogiskt engagemang.

För varje utbildningsprogram finns en ansvarig lärare, som samordnar utbildningen och svarar för dess utveckling. Den pedagogiska medvetenheten är stor, och det faktum att gruppundervisning är en utgångspunkt för skolans pedagogik genomsyrar utbildningen. Dock uppmärksammar man där det visar sig nödvändigt det behov som t.ex. sångstudenter kan ha av enskild undervisning. Kontinuerliga förändringar genomförs ofta som resultat av interna diskussioner, och vid införandet av nya program prövas nya former för planering och genomförande av undervisning och examination. Delaktigheten från lärares och studenters sida vid förändringar förefaller vara stor. Bedömargruppen har ändå uppfattat att det för en mer genomgripande pedagogisk utveckling är önskvärt att diskussionerna i större utsträckning omfattar också frågor om det paradigmskifte som nu äger rum beträffande kunskapens och lärandets natur.

Examinationsformerna varierar. Det finns en ambition från ledningen att mer formaliserade examinationer skall införas med tydligare kriterier för godkänt. Bedömargruppen stöder detta initiativ och föreslår att ett utvecklingsarbete med det syftet genomförs. Det råder viss oklarhet både bland lärare och studenter beträffande examensarbetet på fem poäng, vars namn nyligen har förändrats till specialarbete och vars omfattning reducerats till tre poäng. Slutexaminationen, som utgörs av en konsert tycks dock fungera väl.

Olika former för utvärdering av kurser förekommer. Dels sker utvärdering kontinuerligt i samtal mellan lärare och studenter. På linjen Musik i grundskolan sker utvärdering efter varje lektionspass i enlighet med vad som är vanligt inom problembaserat lärande. Ett utmärkt initiativ är att individuella utvecklingssamtal förs med studenter. På en linje har utvecklats en modell enligt vilken man besöker tidigare studenter vid SMI tillsammans med en grupp nuvarande studenter. Dessa undervisar de tidigare studenternas elever, vilket ger upphov till diskussioner om bl.a. utbildningens relevans. Vidare förekommer skriftliga utvärderingar efter vissa kurser och en enkät till samtliga studenter årligen. Ett gott exempel på ett försök att fånga uppfattningar hos nuvarande studenter, före detta studenter och till hela personalen är de enkäter som genomfördes

som en del av självvärderingen. Det framkom vid diskussioner med lärare och studenter att de skriftliga kursvärderingarna inte alltid följs upp och leder till önskade förändringar. Detsamma förefaller gälla för en del större utvärderingar.

Handledningen i samband med den skolförlagda verksamheten borde utgöra en viktig del av utbildningen. Bedömargruppen fick intrycket av att den utom i Stockholmsområdet är eftersatt och att det inte anslås resurser för att genomföra den systematiskt och fullt ut. Det är gruppens åsikt att SMI snarast inom ramen för sin kvalitetsutveckling bör se över hur den kan förbättras.

Rekommendationer:

- Se över examinationen och kriterier för betygsättning.
- Följ upp utvärderingar och kursvärderingar inom ramen för skolans formella organ och genomför förändringar där så är möjligt och lämpligt.
- Se över förutsättningarna för examensarbetet/specialarbetet.
- Utveckla handledningen i samband med den skolförlagda delen av utbildningen.

Högskoleverket har under sin verksamhetstid gett ut en rad arbetsrapporter utanför sin ordinarie rapportserie. Från och med år 2000 ges sådana publikationer ut i en egen arbetsrapportserie, Högskoleverkets arbetsrapporter.

Arbetsrapporterna utgivna fram till år 2000:

StudS

- Studenterna höstterminen 1995 – några basdata**
Studenterna i Sverige, arbetsrapport nr 1. ISBN 91-88874-01-X
- Nittioåtta studenter – bakgrund och studiemönster**
Studenterna i Sverige, arbetsrapport nr 2. ISBN 91-88874-03-6
- Med studenternas egna ord. Svaren på två öppna frågor i en enkät hösten 1996 till studenter i Sverige**
Studenterna i Sverige, arbetsrapport nr 3. ISBN 91-88874-08-7
- 6 studenter hösten 1997 – deras liv, upplevelser av studierna och förhoppningar inför framtiden**
Studenterna i Sverige, arbetsrapport nr 4. ISBN 91-88874-11-7
- Studiestarten som ett äventyr – rationalitet, slump och nödvändighet inför högskolestudierna samt Appendix: Vägen till studierna – korta porträtt av 24 studenter**
Studenterna i Sverige, arbetsrapport nr 5. ISBN 91-88874-13-3
- Att vara student. Rörelse och fördröjning i livet som högskolestuderande. En kvalitativ intervjustudie av 30 studenter hösten 1997**
Studenterna i Sverige, arbetsrapport nr 6. ISBN 91-88874-15-X
- Traditionella och icke-traditionella studenter**
Studenterna i Sverige, arbetsrapport nr 8. ISBN 91-88874-27-3

Omvärldsanalys för högskolan

- Politik i förändring**
Omvärldsanalys för högskolan, arbetsrapport nr 1. ISBN 91-88874-21-4
- Internationella trender på högskoleområdet**
Omvärldsanalys för högskolan, arbetsrapport nr 2. ISBN 91-88874-22-2
- Den högre utbildningen och arbetsmarknadens behov**
Omvärldsanalys för högskolan, arbetsrapport nr 3. ISBN 91-88874-24-9
- Rankning av universitet och högskolor**
En internationell översikt
Omvärldsanalys för högskolan, arbetsrapport nr 4. ISBN 91-88874-25-7
- Kan gymnasieskolan förse högskolan med studenter?**
Omvärldsanalys för högskolan, arbetsrapport nr 5. ISBN 91-88874-30-3
- Högskolans samverkan med det övriga samhället – en kortfattad historisk tillbakablick**
Omvärldsanalys för högskolan, arbetsrapport nr 6. ISBN 91-88874-33-8

Röster om samverkan

- Omvärldsanalys för högskolan, arbetsrapport nr 7. ISBN 91-88874-35-4
- Forskning och utvecklingsarbete i Sverige med fokus på högskolesektorn – basfakta**
Omvärldsanalys för högskolan, arbetsrapport nr 8. ISBN 91-88874-38-9
- Högskoleutbildade – tillgång och efterfrågan**
Omvärldsanalys för högskolan, arbetsrapport nr 9. ISBN 91-88874-40-0

Övriga

- Designutbildningar i Sverige – En kartläggning**
ISBN 91-88874-23-0
- Socionomens yrkesroll ur olika perspektiv – redovisning av en intervjustudie**
- Visioner och verklighet – En utvärdering av juristutbildningar**
ISBN 91-88874-26-5
- Studentperspektiv på verksamheten vid universitet och högskolor – utveckling och helhet**
ISBN 91-88874-34-6

Arbetsrapporterna utgivna från och med år 2000:

Klinisk/tillämpad utbildning, ur studenters och handledares perspektiv

Högskoleverkets arbetsrapporter 2000:1 AR

Högskolans arbete med sin samverkansuppgift

Högskoleverkets arbetsrapporter 2000:2 AR

MUSIKPEDAGOGISKA STOCKHOLMS INSTITUT

En arbetsrapport från Högskoleverket är antingen en del av något som senare ska resultera i en slutrapport eller aktuellt nyhetsmaterial

Högskoleverkets arbetsrapporter 2000:3 AR
ISSN 1404-5745
ISRNHSV-AR--00/3--SE

Högskoleverket är en central myndighet för frågor som rör universitet och högskolor. Verket arbetar med kvalitetsbedömningar, uppföljningar, utveckling av högre utbildning, utredningar, tillsyn, internationella frågor och studieinformation. Dessutom ansvarar verket för samordningen av det svenska universitetsdatornätet SUNET.

 HÖGSKOLEVERKET
National Agency for Higher Education